সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

নৱম শ্ৰেণীৰ বাবে

অৰ্থনীতি বিজ্ঞান

পাঠ - ১

অৰ্থনীতিৰ মৌলিক বিষয়সমূহ

অংশ – ১

দীপিমণি দত্ত

মূল আলোচ্য বিষয়

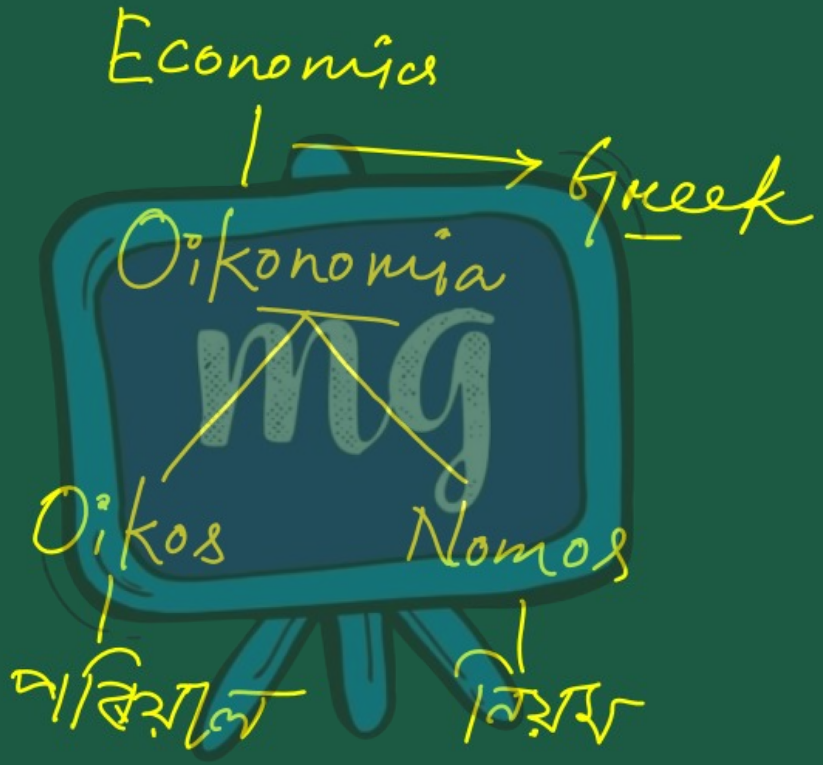
Importance

Scope

- অর্থবিজ্ঞান আমি কিয় জানিব লাগে?
- অর্থবিজ্ঞানৰ গ্রহণযোগ্য সংজ্ঞা কি?
- অর্থবিজ্ঞানৰ পৰিসৰে কি কি সামৰি লয়?
- অর্থবিজ্ঞানৰ কোনবোৰ মৌলিক ধাৰণা আমাক দৰকাৰ?

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

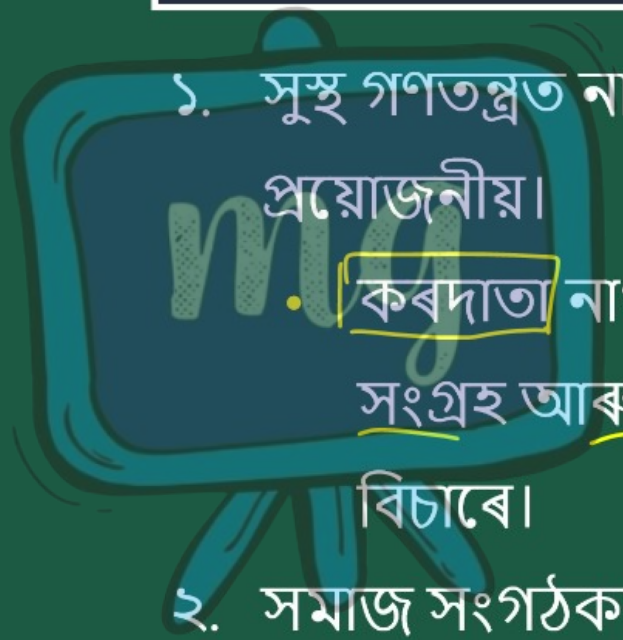
Under CSR Support by
ipca | Foundation

- সমাজ আৰু সমাজৰ অংগ হিচাপে ব্যক্তিৰ আর্থিক কার্যাৱলী অধ্যয়ন কৰা সমাজ বিজ্ঞানৰ বিভাগটোকেই অর্থবিজ্ঞান বা অর্থনীতি বুলি কোৱা হয়।
- গতিকে অর্থবিজ্ঞানক পৰিয়াল বা সমাজ পৰিচালনাৰ নিয়ম বুলি গণ্য কৰা হয়।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

অৰ্থবিজ্ঞানৰ প্ৰয়োজনীয়তা

১. সুস্থ গণতন্ত্ৰত নাগৰিক চেতনাৰ বাবে অতি প্ৰয়োজনীয়।

২. কৰদাতা নাগৰিকে চৰকাৰী ৰাজহ সংগ্ৰহ আৰু ব্যয়ৰ বিষয়ে বুজাবুজি বিচাৰে।

২. সমাজ সংগঠকসকলে দৰিদ্ৰতাৰ অৰ্থনৈতিক কাৰণসমূহ বুজিবলৈ বিচাৰে।

Inflation

৩. গ্ৰাহকে সামগ্ৰীৰ মূল্য বৃদ্ধি বুজিব বিচাৰে।

- বিশ্বায়ন, ইয়াৰ গুণ আৰু অসুবিধাসমূহ বুজি পোৱা।

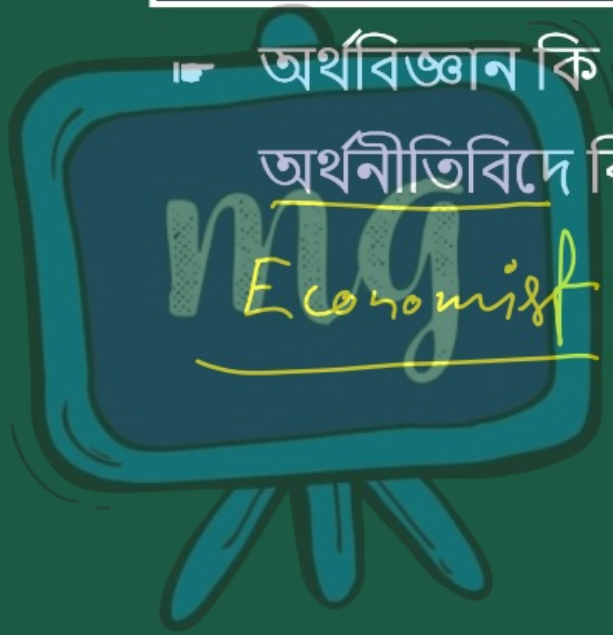

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

অৰ্থবিজ্ঞানৰ সংজ্ঞা

- অৰ্থবিজ্ঞান কি এই সম্পৰ্কে বিভিন্নজন অৰ্থনীতিবিদে বিভিন্ন সংজ্ঞা আগবঢ়াইছে।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

wealth

1. এডাম স্মিথৰ সংজ্ঞা

- অৰ্থনীতি বিজ্ঞানৰ পিতৃস্বৰূপ স্মিথে তেখেতৰ ১৭৭৬ চনত প্ৰকাশিত গ্ৰন্থ 'An Enquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations'ত 'অৰ্থবিজ্ঞান সম্পদৰ বিজ্ঞান' (Economics is the Science of Wealth) বুলি অভিহিত কৰিছে।
- স্মিথৰ এই সংজ্ঞাটোক সম্পদ ভিত্তিক সংজ্ঞা বুলি কোৱা হয়।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

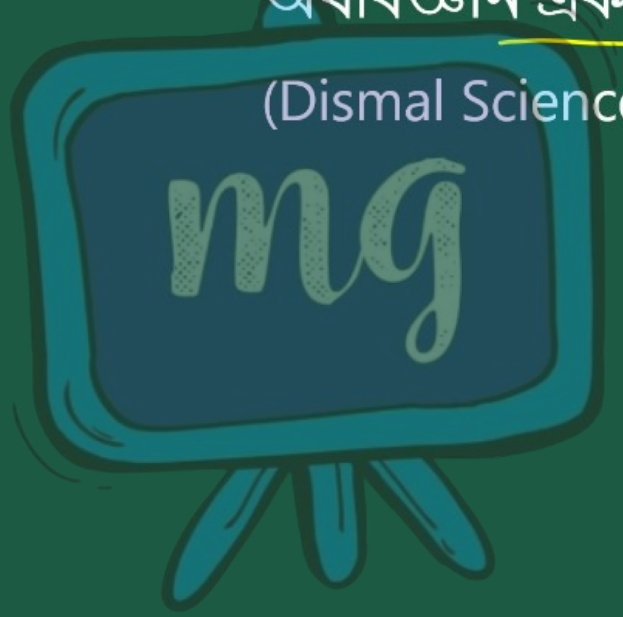
সমালোচনা —

- স্মিথৰ এই সংজ্ঞাটো পিচৰ কালৰ সমাজবিজ্ঞানী কার্লাইল আৰু ৰাস্কিনে যক্ষৰ বাণী (Gospel of the mammon) বুলি সমালোচনা কৰিছে।
- সম্পদ আহৰণ মানৱ জীৱনৰ মূল লক্ষ্য কেতিয়াও হ'ব নোৱাৰে।
- ই মানৱ জীৱনৰ মূল লক্ষ্য প্ৰাপ্তিৰ এক আহিলাহে মাত্ৰ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

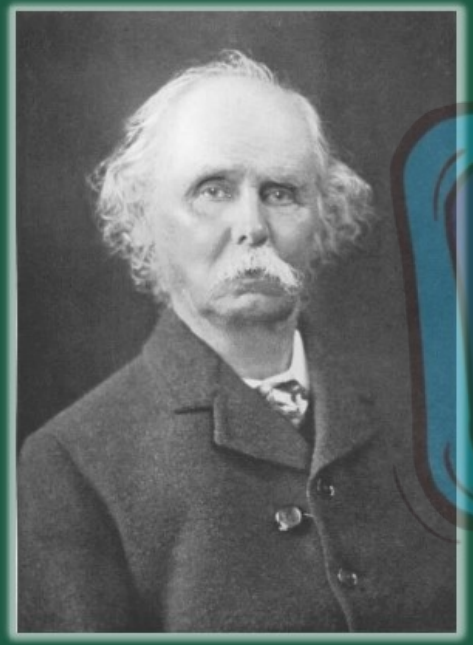
☛ সম্পদক অধিক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিলে অৰ্থবিজ্ঞান এক নিৰাশাব্যঞ্জক বিজ্ঞান (Dismal Science) লৈ পৰিণত হ'ব।

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

welfare

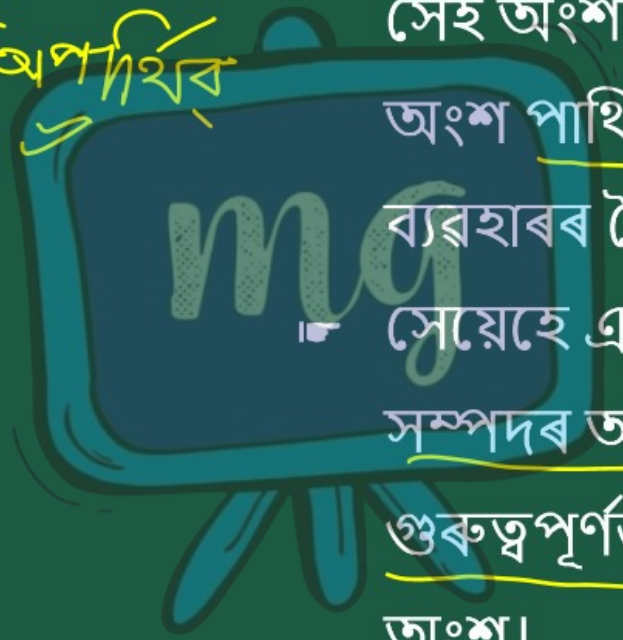
2. আলফ্রেদ মার্ছেলৰ সংজ্ঞা

- কেমব্রিজ অৰ্থনীতিবিদ মাছেলে তেখেতৰ ১৮৯০ চনত প্ৰকাশিত গ্ৰন্থ 'Principles of Economics'ত অৰ্থনীতিৰ কল্যাণ ভিত্তিক সংজ্ঞাটো দাঙি ধৰিছে।
- 'মানৱ জাতিৰ দৈনন্দিন জীৱনৰ কাৰ্যাৱলী অধ্যয়নেই হৈছে অৰ্থনীতি'।

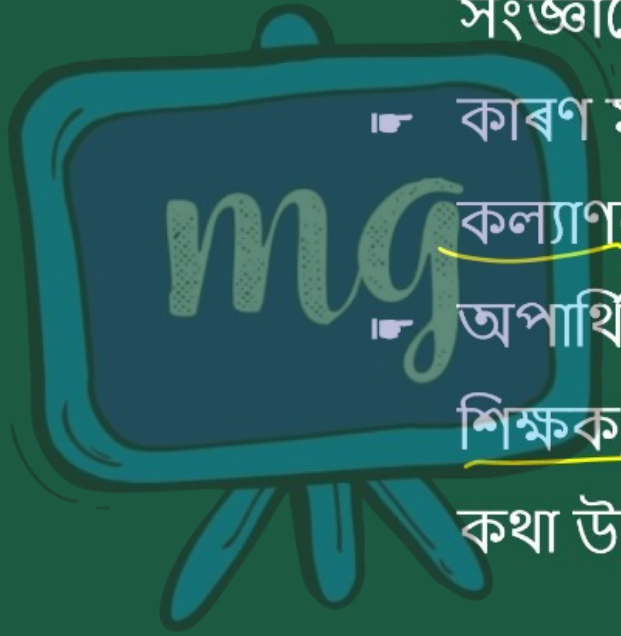
সমগ্ৰ শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

পার্থিব — অপার্থিব

- ই ব্যক্তিগত আৰু সামাজিক কার্যাৱলীৰ সেই অংশটো অধ্যয়ন কৰে, যিটো অংশ পার্থিৱ কল্যাণ সাধন আৰু ইয়াৰ ব্যৱহাৰৰ সৈতে ঘনিষ্ঠভাবে জড়িত।
- সেয়েহে এহাতে অর্থনীতি হৈছে সম্পদৰ অধ্যয়ন, আনহাতে অধিক গুৰুত্বপূর্ণভাৱে ই মানৱ অধ্যয়নৰ এটা অংশ।

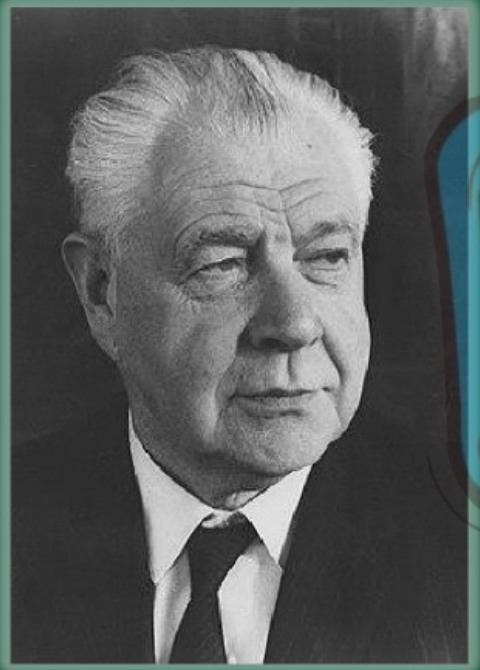

- স্মিথৰ সংজ্ঞাতকৈ মাছেলৰ সংজ্ঞাটো বহু ক্ষেত্ৰত উন্নত।
- কাৰণ মাছেলে কেৱল পার্থিৱ কল্যাণৰ কথাহে উল্লেখ কৰিছে।
- অপার্থিব কল্যাণ সাধন যেনে শিক্ষক, চিকিৎসকৰ সেৱা আদিৰ কথা উল্লেখ কৰা নাই।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

3. লায়'নেল ৰবিন্সৰ সংজ্ঞা

☛ অৰ্থনীতিবিদ লায়'নেল ৰবিন্সে ১৯৩২ চনত তেখেতৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থ 'An Essay on the nature and significance of Economic Science'ত অৰ্থনীতিৰ অন্যতম গ্ৰহণযোগ্য সংজ্ঞাটো আগবঢ়াইছে।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

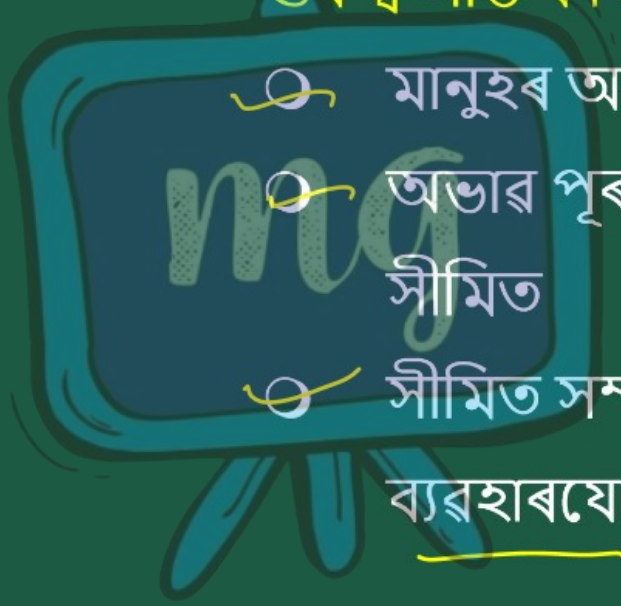
Under CSR Support by
ipca | Foundation

Human wants are Undimited ↕ Resources limited

☛ তেখেতৰ মতে 'যি বিজ্ঞানে মানুহৰ আচৰণক মানুহৰ অপৰিসীম আশা (লক্ষ্য) আৰু ইয়াৰ বিপৰীতে বিকল্পভাৱে ব্যৱহাৰ কৰিবলগীয়া সীমিত সম্পদৰ (উপায়) মাজৰ সম্পৰ্ক হিচাপে অধ্যয়ন কৰে সিয়েই অৰ্থনীতি'

☛ এই সংজ্ঞাটোত তিনিটা মৌলিক ধাৰণাই গুৰুত্ব লাভ কৰিছে —

- মানুহৰ অভাৱ অসীম
- অভাৱ পূৰণৰ উপায় বা আহিলাসমূহ সীমিত
- সীমিত সম্পদসমূহ বিকল্প ব্যৱহাৰযোগ্য

- এই তিনিটা মৌলিক ধাৰণাৰ পৰা অর্থনৈতিক সমস্যা তথা পছন্দৰ সমস্যা (problem of choice)ৰ সৃষ্টি হয়।
- বিকল্পভাৱে ব্যৱহাৰোপযোগী সীমিত সম্পদৰ সহায়ত অসীম অভাৱ (Unlimited wants)ৰ কোনটো অভাৱ পূৰণত অধিক গুৰুত্ব দিব সেয়ে লৈ যিসমূহ সমস্যাৰ সৃষ্টি হয় তাকে অর্থনৈতিক সমস্যা বা পছন্দৰ (বাছনি) সমস্যা বোলা হয়।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- ৰবিন্সৰ সংজ্ঞাক দুষ্প্রাপ্রতা (নাটনি)ৰ সংজ্ঞা ৰুলিও কোৱা হয়।
- ৰবিন্সৰ সংজ্ঞাটোও সমালোচনাৰ ঊৰ্ধ্বত নহয়।
- কিয়নো সমালোচকসকলৰ মতে পছন্দৰ সমস্যাতকৈ বৰ্তমান কালৰ অৰ্থনৈতিক উন্নয়নৰ সমস্যাহে অধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু ৰবিন্সৰ সংজ্ঞা এই ক্ষেত্রত নিমাত।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

4. ছেমুৱেলছন আৰু নৰ্দহাছৰ সংজ্ঞা

- ছেমুৱেলছন আৰু নৰ্দহাছে 'দুষ্প্ৰাপ্যতা' ধাৰণাটোৰ লগত 'দক্ষতা' ধাৰণাটোক একেলগ কৰি অৰ্থনীতিৰ এটা সংজ্ঞা আগবঢ়াইছে।
- তেওঁলোকৰ মতে, 'দুষ্প্ৰাপ্যতাৰ বাস্তৱিকতা স্বীকাৰ কৰি লৈ সম্পদৰাজিৰ সৰ্বোত্তম দক্ষতাপূৰ্ণ ব্যৱহাৰৰ বাবে সমাজ গঠন কৰাটোৱেই হ'ল অৰ্থনীতিৰ মূল বিষয়।'

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

☛ সীমিত সম্পদৰাজিক গঠনমূলকভাৱে ব্যৱহাৰ কৰাটোৱেই হৈছে অৰ্থনীতিৰ মূল বিষয়বস্তু।

মূল্যায়ন

1 সম্পদভিত্তিক সংজ্ঞা বুলি গণ্য কৰা হয় -

A আদাম স্মিথক সংজ্ঞাক

B আলফ্লেড মার্ছেলৰ সংজ্ঞাক

C লায়'নেল ৰবিন্সনৰ সংজ্ঞাক

D চেমুৱেলচনৰ সংজ্ঞাক

মূল্যায়ন

2 | 'Economics' শব্দটো গ্ৰীক ভাষাৰ *Oikonomia* শব্দৰ পৰা আহিছে -